

Treball domèstic i vida quotidiana

Codi: 101150

Crèdits: 6

Titulació	Tipus	Curs	Semestre
2500262 Sociologia	OT	4	0

La metodologia docent i l'avaluació proposades a la guia poden experimentar alguna modificació en funció de les restriccions a la presencialitat que imposin les autoritats sanitàries.

Professor/a de contacte

Nom: Pilar Carrasquer Oto

Correu electrònic: Pilar.Carrasquer@uab.cat

Utilització d'idiomes a l'assignatura

Llengua vehicular majoritària: català (cat)

Grup íntegre en anglès: No

Grup íntegre en català: Sí

Grup íntegre en espanyol: No

Prerequisits

No hi han prerequisits.

Objectius

L'enfocament de l'assignatura parteix de la perspectiva de gènere en els estudis sobre el treball. En concret, la matèria s'orienta a l'estudi d'aquelles parcel·les que el concepte de treball, construït sota la industrialització, oblida o no considera prou rellevants. En particular centra la seva atenció en l'anàlisi del Treball domèstic i de cura, i en el seu impacte en l'activitat laboral i en la vida quotidiana d'ambòs gèneres.

L'objectiu bàsic de la matèria és posar de manifest:

- en primer lloc, tots aquells subjectes, aquelles activitats, escenaris i imaginaris socials que tenen a veure amb aquest tipus de treball.
- en segon lloc, tots els aspectes que expliquen la incidència del treball en la vida quotidiana, en les societats del benestar.

Competències

- Analitzar problemes derivats de l'aplicació de polítiques públiques i de situacions de conflicte reconeixent la complexitat dels fenòmens socials i de les decisions polítiques que afecten la democràcia, els drets humans, la justícia social i el desenvolupament sostenible.
- Aplicar els conceptes i els enfocaments de la teoria sociològica, especialment les explicacions de les desigualtats socials entre classes, entre gèneres i entre grups ètnics, a la posada en pràctica de les polítiques públiques i a la resolució de les situacions de conflicte.
- Avaluar la qualitat del propi treball.
- Avaluar les aportacions dels enfocaments sociològics a l'estudi de la cultura, l'educació, la interacció entre societat i medi ambient, la política social i el treball.
- Buscar fonts documentals a partir de conceptes.
- Comunicar de manera efectiva, mitjançant un nivell bàsic de llengua anglesa, les anàlisis bàsiques dels fenòmens socials.

- Demostrar que es comprenen els enfocaments de la teoria sociològica, així com els diversos vessants, interpretacions i el context històric.
- Demostrar que es comprenen les anàlisis dels fenòmens socials presentades en llengua anglesa, i observar-ne els punts forts i febles.
- Descriure els fenòmens socials de manera teòricament rellevant i tenint en compte la complexitat dels factors implicats, de les seves causes i dels seus efectes.
- Desenvolupar estratègies d'aprenentatge autònom.
- Desenvolupar un pensament i un raonament crítics i saber comunicar-los de manera efectiva, tant en les llengües pròpies com en una tercera llengua.
- Generar propostes innovadores i competitives en la recerca i en l'activitat professional.
- Gestionar el propi temps: planificar l'estudi propi, gestionar la relació amb un tutor o tutora o un assessor o assessora, i establir i complir els terminis adequats per a un projecte de treball.
- Respectar la diversitat i la pluralitat d'idees, persones i situacions.

Resultats d'aprenentatge

1. Avaluar la qualitat del propi treball.
2. Buscar fonts documentals a partir de conceptes.
3. Comparar la lectura del treball, de l'ocupació i de les relacions laborals des de diferents ideologies presents en la realitat social d'Espanya i de Catalunya.
4. Comparar les accepcions per a diferents enfocaments teòrics sobre el treball, l'ocupació i les relacions laborals.
5. Comunicar de manera efectiva, mitjançant un nivell bàsic de llengua anglesa, les anàlisis bàsiques dels fenòmens socials.
6. Definir els conceptes sociològics que interpreten el treball, l'ocupació i les relacions laborals.
7. Demostrar que es comprenen les anàlisis dels fenòmens socials presentades en llengua anglesa, i observar-ne els punts forts i febles.
8. Desenvolupar estratègies d'aprenentatge autònom.
9. Desenvolupar un pensament i un raonament crítics i saber comunicar-los de manera efectiva, tant en les llengües pròpies com en una tercera llengua.
10. Discriminar les explicacions de les desigualtats laborals entre classes, entre gèneres i entre grups ètnics que aquests actors donen per descomptades.
11. Distingir els conceptes sociològics sobre el treball, l'ocupació i les relacions laborals que adopten els actors implicats en aquestes polítiques i conflictes.
12. Distingir els conceptes sociològics, així com els mètodes i les tècniques de recerca social comunament utilitzats per analitzar el treball.
13. Distingir les relacions d'ocupació, treball i negociació col·lectiva subjacents a unes polítiques o a uns conflictes determinats.
14. Expressar els debats al voltant d'aquests enfocaments, pel que fa al treball.
15. Generar propostes innovadores i competitives en la recerca i en l'activitat professional.
16. Gestionar el propi temps: planificar l'estudi propi, gestionar la relació amb un tutor o tutora o un assessor o assessora, i establir i complir els terminis adequats per a un projecte de treball.
17. Identificar els fenòmens socials subjacents a les polítiques i els conflictes laborals.
18. Identificar les interpretacions socials del treball d'acord amb aquests enfocaments.
19. Relacionar els conceptes, els mètodes i les tècniques utilitzats per analitzar el treball amb els debats teòrics i metodològics generals.
20. Relacionar els debats al voltant d'aquests enfocaments, pel que fa al treball, amb el context històric en el qual han sorgit.
21. Relacionar les explicacions de les desigualtats laborals amb els debats teòrics i metodològics generals.
22. Relacionar-los amb els debats sobre el capitalisme, el poder i la desigualtat.
23. Respectar la diversitat i la pluralitat d'idees, persones i situacions.

Continguts

1. Primers aclariments conceptuals.- El concepte de treball.- El treball com a centre del projecte de vida.- El treball i la vida quotidiana.- Les presències i les absències en el treball i la vida quotidiana.

2. Orígens històrics del treball domèstic. L'activitat laboral femenina en el capitalisme.- Els imaginaris socials entorn del treball de les dones.
3. Orígens epistemològics del treball domèstic. El debat sobre el treball domèstic.- La divisió sexual del treball - La reproducció de la força de treball. Els factors reproductors.
4. La reconceptualització del treball.- El treball domèstic i familiar.- La perspectiva teòrica de la producció/reproducció.- El treball de la producció i el treball de la reproducció.- La doble presència.- L'ambigüitat femenina en relació al treball.
5. L'anàlisi empírica del treball. - Les desigualtats de gènere en el mercat de treball.- La segregació ocupacional femenina.- Les discriminacions laborals femenines. - Les desigualtats de gènere i la càrrega total de treball.
6. Dimensions i possibilitats de mesura del treball domèstic i familiar.- La quantificació econòmica.- La mesura a través de l'ús del temps. - L'escenari de la vida quotidiana.
7. Treball, temps i vida quotidiana. -Els usos del temps. -L'estructura sexuada de la vida quotidiana. -Les materialitats i les representacions simbòliques masculines i femenines. - El temps de la vida i el canvi dels temps.
- 8.- La intervenció pública. -Polítiques de conciliació de la vida laboral i familiar. - Polítiques de temps. -El futur de les necessitats socials i l'emergència del treball de cura.

Metodologia

L'assignatura es planteja en forma de seminari. Les activitats formatives són de tres tipus:

- les activitats de tipus autònom suposaran realitzar la lectura i comprensió de textos de manera individual (segons les lectures obligatòries i la bibliografia del programa) i la posada en comú en petits grups de 3/4 persones. Aquestes activitats inclouen també l'elaboració de dos escrits individuals que conformen una part molt important de l'avaluació continuada.
- les activitats dirigides consistiran en la participació activa a les sessions teòriques i a les activitats de comprensió de conceptes que es desenvoluparan a l'aula.
- les activitats supervisades comprendran tant les presentacions en grup com el debat durant les sessions pràctiques.

Al campus virtual estarà disponible el calendari de sessions pràctiques, la llista de lectures obligatòries per tema i el calendari de lliuraments de les activitats, a través del Campus Virtual.

A banda de les activitats individuals, caldrà treballar en grups de 3-4 persones per tal de preparar i presentar, a les sessions de pràctiques, les activitats de seminari previstes.

Activitats formatives

Títol	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Tipus: Dirigides			
Classes teòriques i activitats de comprensió de conceptes	24	0,96	3, 4, 6, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 17, 18, 19, 20, 21, 22
Tipus: Supervisades			
Debats	18	0,72	1, 8, 9
Presentacions i sessions pràctiques	18	0,72	1, 2, 5, 6, 7, 8, 9, 11, 14, 15, 16, 20, 22, 23

Tipus: Autònomes				
Espectura i preparació de dos assajos individuals i del treball en grup	28	1,12		
Lectura de textos	55	2,2	3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23	

Avaluació

L'assignatura serà avaluada de manera continuada.

L'avaluació inclou 3 tipus d'activitats, detallades a continuació:

1) Dos assajos individuals, corresponents als dos blocs del programa (1500 paraules, cadascun; 2 lectures per tema, mínim; 30% de la nota final, cadascun).

2) Seminaris:

2.1) Presentació i lliurament pòster (en grup, 20% nota final).

2.2.) Elaboració (individual) i síntesi crítica (en grup) Enquesta Usos del Temps (20% nota final).

El detall de les activitats estarà disponible en el Dossier de Pràctiques.

Per realitzar la mitjana de les notes serà necessari tenir un mínim de 5 en els dos assajos individuals

Re-avaluació:

Es donarà la possibilitat a l'alumnat de revisar i tornar a lliurar els dos assajos individuals en el dia previst per la Facultat per a la prova final de l'assignatura. Les activitats de seminaris no seran objecte de re-avaluació.

D'acord amb l'article 117.2 de la Normativa acadèmica de la UAB, l'avaluació de l'alumnat repetidor podrà consistir en una sola prova de síntesi. L'alumnat repetidor que es vulgui acollir a aquesta possibilitat, caldrà que es posi en contacte amb el professorat a principi de curs.

Per favor, tingueu present les normes acadèmiques bàsiques sobre com citar i evitar el plagiat (<https://www.uab.cat/doc/GuiaCitesiPlagiEstudiants>)

Activitats d'avaluació

Títol	Pes	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Dos escrits individuals	30% (cadascun)	2	0,08	1, 2, 3, 4, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 16, 18, 19, 20, 21, 22, 23
Elaboració i síntesi crítica EET	20%	2	0,08	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 9, 10, 11, 13, 14, 15, 17, 18, 20, 21, 22, 23
Seminari (elaboració i presentació síntesi teòrica-pòster)	20%	3	0,12	2, 4, 5, 6, 7, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 16, 18, 19, 21, 22, 23

Bibliografia

NOTA: el llistat de bibliografia bàsica obligatòria per temes estarà disponible al campus virtual

- AMOREVOLE, Rosa; COLOMBO, Grazia; GRISENDI, Adele (1998), *Le banque del tempo*, Milano, Franco Angeli.
- BALBO, Laura (1979), "La doppia presenza" a *Inchiesta*, nº32. Traducció castellana a Borderías; Carrasco; Alemany (1994)
- BALBO, Laura (comp.) (1987), *Time to care*, Milano, Franco Angeli.
- BALBO, Laura; MAY, Maria Pia ; Giuseppe A. MICHELI (1990) *Vincoli e strategie nella vita quotidiana*, Milano, Franco Angeli.
- BENERIA, Lourdes (1981), "Reproducción, producción y división sexual del trabajo" a *Mientrastanto*, nº6.
- BIANCHI, Marina, (1994), "Más allá del "doble trabajo" a Borderías; Carrasco; Alemany (1994).
- BIMBI, Franca (1995), "Metafore di genere tra lavoro non pagato e lavoro pagato. Il tempo nei rapporti sociali di sesso" a *Polis*, nº 3.
- BIMBI, Franca (1999), "Measurament, Quality and Social Changes in Reproduction Time: the Twofold Presence of Woman and Gift Economy" a Hufton, OLwen; Kravaritou, Yota (eds). *Gender and the use of time*. La Haya: Kluwer Law Int.
- BIMBI, Franca; CAPECCHI, Vittorio (eds) (1986), *Strutture e Strategie della vita quotidiana*. Milano, Franco Angeli.
- BORDERÍAS, Cristina; CARRASCO, Cristina; ALEMANY, Carme. (1994), *Las mujeres y el trabajo. Rupturas conceptuales*, Madrid-Barcelona, Icària-FUHEM.
- BORRÀS, Vicent (2011) "Los tiempos y los trabajos de los hombres", a *Sociología del Trabajo*, nueva época, nº73, pp. 42-59.
- CARRASCO, Cristina (1991a), *El trabajo doméstico y la reproducción social*, Madrid, Instituto de la Mujer.
- CARRASCO, Cristina (dir.) (1991b), *Tiempos, trabajos y género*, Barcelona, Publicacions Universitat Barcelona.
- CARRASCO, Cristina; BORDERÍAS, Cristina; TORNIS, Teresa (eds) (2011). *El trabajo de cuidados. Historia, teoría y políticas*, Madrid, La Catarata.
- CARRASQUER, Pilar (2013) "El redescubrimiento del trabajo de cuidados: algunas reflexiones desde la sociología", *Cuadernos de relaciones laborales*, Vol. 31, Nº 1, pp. 91-113.
- CARRIERO, Renzo, TODESCO, Lorenzo (2018) "Housework division and gender ideology: When do attitudes really matter?", *Demographic Research*, Vol.39,nº39,pp.1039-1064.
- COLECTIVO IOE (1996), *Tiempo social contra reloj. Las mujeres y la transformación en los usos del tiempo*, Madrid, Instituto de la Mujer.
- CONSEJO ECONÓMICO Y SOCIAL (2017) *La participación laboral de las mujeres en España*. Informe 5/2016. Madrid: CES.
- CHABAUD-RYCHTER, Danièle; FOUGEYROLLAS-SCHWEBEL, Dominique; SONTONNAX, Françoise (1985) *Espace et temps du travail domestique*, París, Librairie des méridiens.
- CROMPTON, Rosemary; HARRIS, Fiona ((1996), *El trabajo de las mujeres, actitudes de género y familia en el Reino Unido, Noruega y la República Checa* a Solsona, Montserrat (ed.), *Desigualdades de género en los nuevos y viejos hogares*, Madrid, Instituto de la Mujer.

- DOMÍNGUEZ, Màrius; MUÑIZ, Leticia ; RUBILAR, Gabriela (2019) "El treball domèstic i de cures en les parelles de doble ingrés. Anàlisi comparativa entre Espanya, l'Argentina i Xile", *Papers: revista de sociologia*, Vol 104, nº2, pp. 337,374.
- DURAN, M^a Ángeles (1987), *La jornada interminable*, Barcelona, Icaria.
- DURAN, M^a Ángeles (dir) (1988), *De puertas adentro*, Madrid, Instituto de la Mujer.
- DURAN, M^a Ángeles (1991), "La conceptualización del trabajo en la sociedad contemporánea" a *Revista de Economía y Sociología del Trabajo*, nº 13-14.
- DURAN, M^a Ángeles (2012), *La contribución del trabajo no remunerado al la economía global*, Madrid, Fundación BBVA.
- FRAISSE, Geneviève (2000), "Servidumbre, empleos de servicio y democracia" a Maruani, Margaret; Rogerat, Chanta; Torns, Teresa (eds) (2000).
- GARDINER, Jane; HARRISSON, John; SECCOMBE, Wally (1975), *El ama de casa bajo el capitalismo*, Barcelona, Anagrama.
- HAGQVIST, Emma (2018) "Toward Gender Equality in Practice? Cross-National Patterns of Change in the Gendered Division of Housework Over Two Decades", *Journal of Comparative Family Studies*, Vol. 49, Issue 3, pp. 355-377.
- HELLER, Agnes (1977), *Sociología de la vida cotidiana*, Barcelona, Península.
- HOCHSCHILD, Arlie ; MACHUNG, Anne (1989), *The second shift: working parents and the revolution at home*, New York, Viking Penguin.
- IZQUIERDO, M^a Jesús (1988), *La desigualdad de las mujeres en el uso del tiempo*, Madrid, Instituto de la Mujer.
- IZQUIERDO, M^a Jesús (1993), *La interdependència de les activitats do-mès-tiques i el treball remunerat* Barcelona, Pu-bli-ca-cions Parlament de Catalunya.
- JUNTER-LOISEAU, Annie; TOBLER, Christa (1999), "Reconciliation of domestic and care work with paid work." a Hufton, OLwen; Kravaritou, Yota (eds). *Gender and the use of time*. La Haya: Kluwer Law Int.
- MACINNES, John (2005), "Diez mitos sobre la conciliación de la vida laboral y familiar". *Cuadernos de Relaciones Laborales*, nº 23.
- MARUANI, Margaret; ROGERAT, Chantal; TORNES, Teresa (dirs.) (2000), *Las nuevas fronteras de la desigualdad. Hombres y mujeres en el mercado de trabajo*. Barcelona, Icaria.
- MILKMAN, Ruth; REESE, Ellen; ROTH, Benita (1998), "The macrosociology of paid domestic labor" a *Work and Occupations*, vol.25, nº 4.
- MORENO, Sara (2008), "Els usos socials del temps a Catalunya" a VVAA, *Condicions de vida i desigualtats a Catalunya 2001-2005* (vol.I), Barcelona, Editorial Mediterrània.
- OAKLEY, Ann (1974), *The sociology of housework*, London, Martin Robertson.
- PLA, Isabel (coord) (2008), *Luces y sombras del recurso al empleo del hogar*, València, Universitat de València-Institut Universitari d'Estudis de la Dona.
- RAMOS, Ramón (1990), *Cronos dividido*, Madrid, Instituto de la Mujer.
- RECIO, Carolina; MÉNDEZ, Elvira; ALTÉS, Josefina (2009), *Los bancos de tiempo: Experiencias de intercambio no monetarias*, Barcelona, Graó.

SKOPEK, Jan; LEOPOLD, Thomas (2019) "Explaining Gender Convergence in Housework Time: Evidence from a Cohort-Sequence Design". *Social Forces*, Vol. 98, nº2, pp. 578-621.
<https://www.muse.jhu.edu/article/748271>.

PRIETO, Carlos (dir.) (2007), *Trabajo, género y tiempo social*, Madrid, Hacer-Universidad Complutense.

SARACENO, Chiara (1986), "Uomini e donne nella vita quotidiana. Ovvero, per una analisi delle strutture di sesso della vita quotidiana" a Bimbi, Franca; Capecchi, Vittorio (1986).

TOBÍO, Constanza (2005), *Madres que trabajan. Dilemas y estrategias*, Madrid, Cátedra.

TORNS, Teresa; CARRASQUER, Pilar (1987), *Entorn dels conceptes de dona i treball*, a Varis Autors/es, *Visió de Catalunya*, Barcelona, Diputació de Barcelona.

TORNS, Teresa (2001a), *El tiempo de trabajo de las mujeres: entre la invisibilidad y la necesidad* en Carrasco, Cristina (dir.) (1991b).

TORNS, Teresa (2001b), ¿Para qué un banco de tiempo? a *Mientrastanto*, nº 85.

TORNS, Teresa (2003), "La perspectiva de la vida quotidiana en les polítiques públiques" a *Barcelona Societat*, nº 12.

TORNS, Teresa (2005), "De la imposible conciliación a los permanentes malosarreglos" a *Cuadernos de Relaciones Laborales*, nº 23.

TORNS, Teresa (2008), "El trabajo y el cuidado: cuestiones teórico-metodológicas desde la perspectiva de género" a *EMPIRIA*, nº 15.

TORNS, Teresa (2011). "Conciliación de la vida laboral y familiar o corresponsabilidad: ¿el mismo discurso?" en *RIDEG. Revista Interdisciplinar de Estudios de Género*, nº 1.

TORNS, Teresa; MIGUÉLEZ, Fausto (2000), *Temps i ciutat*, Barcelona, Consell Econòmic i Social de Barcelona.

TORNS, Teresa; BORRAS, Vicent; MORENO, Sara; RECIO, Carolina (2006), *Les polítiques de temps: un debat obert*, Barcelona, Ajuntament de Barcelona - Nous Usos Socials del Temps (NUST).

TORNS, Teresa; CARRASQUER, Pilar; PARELLA, Sònia; RECIO, Carolina (2007), *Les dones i el treball a Catalunya: mites i certeses*, Barcelona, Institut Català de les Dones.

TORNS, Teresa; MORENO, Sara; BORRÀS, Vicent; RECIO, Carolina (2008), *Ciutadania i benestar quotidià: una relació imprescindible per a la societat del s.XXI* en Teresa Montagut (coord.) *Societat Catalana 2008*, Barcelona, Associació Catalana Sociologia.

VARIS/ES AUTORS/ES (1976), "Trabajo doméstico y lucha feminista" a *Zona Abierta*, nº8.

VARIS/ES AUTORS/ES (1998), *Treball i vida quotidiana* a *PAPERS*, nº 55.